

**Миколаївський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти
Лабораторія профільного навчання**

Т. В. Барановська

РОБОТА З ОБДАРОВАНОЮ УЧНІВСЬКОЮ МОЛОДДЮ В ОБЛАСТІ

Інструктивно-методичний лист

**Миколаїв
2016**

Т. В. Барановська

**РОБОТА З ОБДАРОВАНОЮ УЧНІВСЬКОЮ
МОЛОДЮ В ОБЛАСТІ**

Інструктивно-методичний лист

Автор: *Т. В. Барановська*, методист Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

Відповідальна за випуск: *Л. В. Трубнікова*, заступник директора з науково-педагогічної роботи Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

Рекомендовано до друку рішенням ученої ради Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, протокол від 22.06.2016 № 5.

Барановська Т. В. Інструктивно-методичний лист щодо створення умов для виявлення та надання системної підтримки обдарованій молоді: інструктивно-методичний лист / Т. В. Барановська – Миколаїв : ОІППО, 2015. – 20 с.

© Лабораторія профільного навчання

© Лабораторія редагування та видавничої діяльності Миколаївської обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

2016

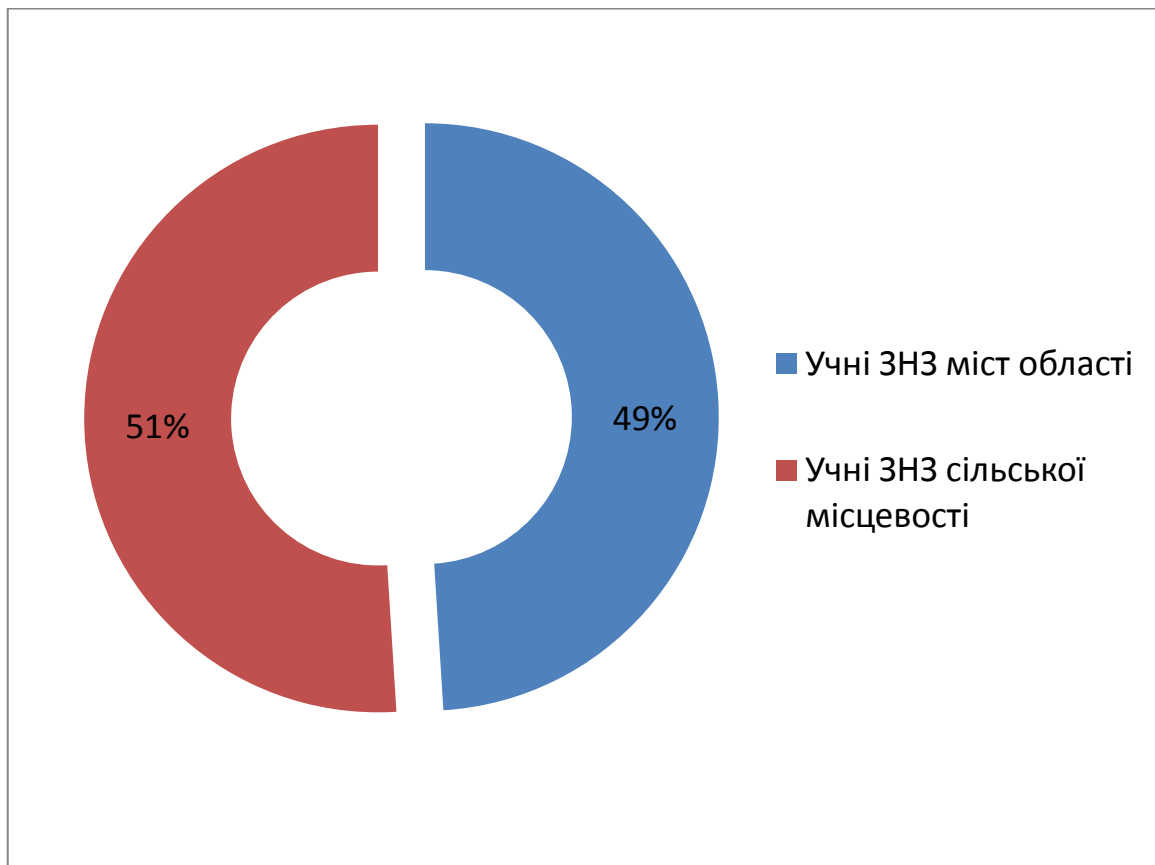
Робота з обдарованою учнівською молоддю в області

Талановита молодь є великою цінністю для суспільства. Майбутнє кожної держави, у тому числі й України, багато в чому залежить від того, наскільки ефективним буде розвиток обдарованих молодих людей, як вони реалізують свій творчий, науковий, особистісний потенціал. Тому одним із найважливіших завдань нашої країни й Миколаївської області зокрема є сприяння розвитку молодого покоління, задоволення його освітніх і культурних потреб. Значну роль у вирішенні цих завдань відіграє своєчасне виявлення та системна підтримка обдарованих дітей, максимальна реалізація їхніх задатків і здібностей.

Загалом, із метою стимулювання творчого самовдосконалення учнівської молоді, активізації пізнавальних можливостей учнів у процесі навчання та формування навичок самостійної роботи Миколаївським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти щорічно проводиться низка заходів за участю учнів загальноосвітніх навчальних закладів області.

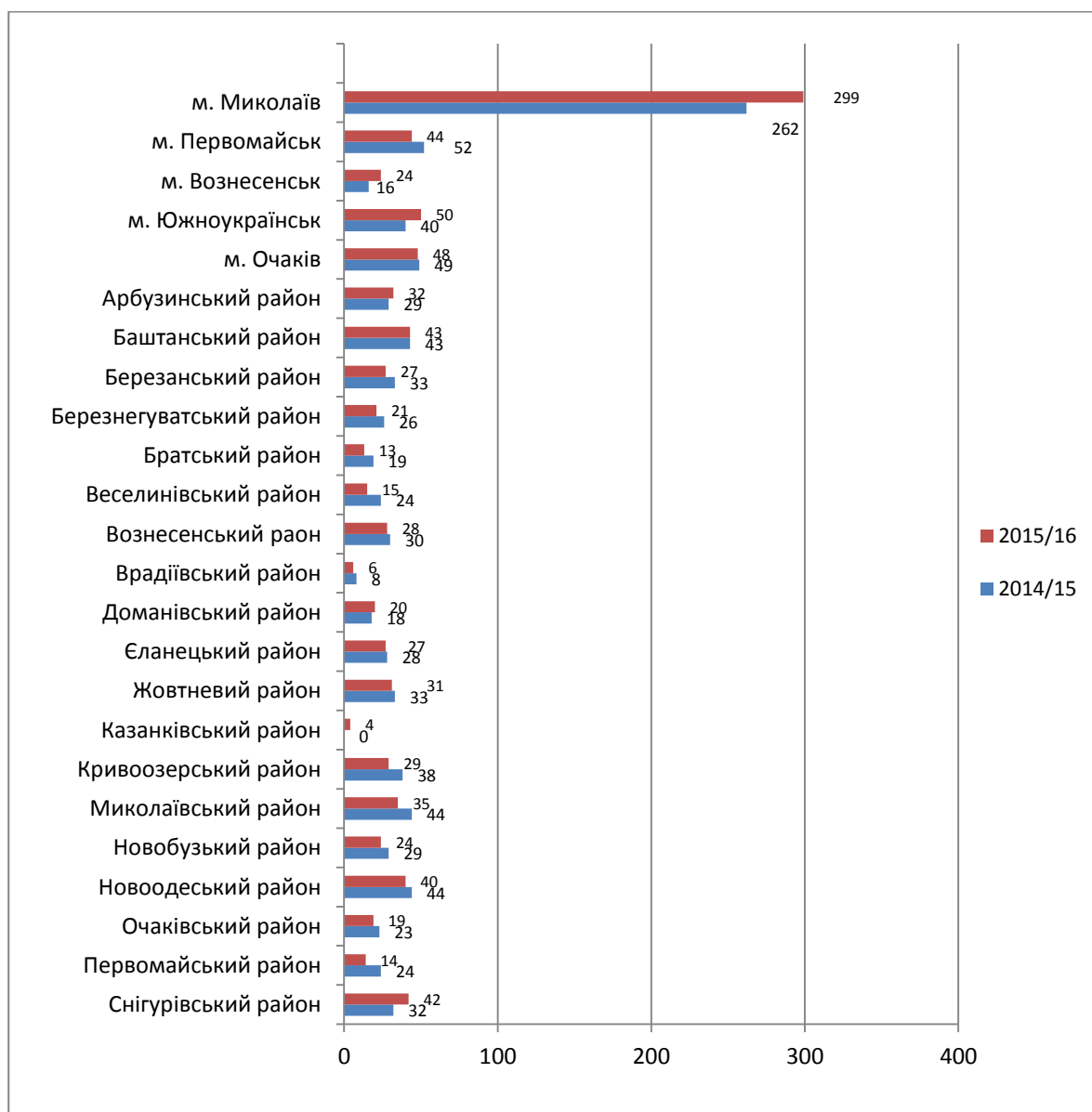
На виконання наказу Міністерства освіти і науки від 11.03.2016 № 248 «Про проведення IV етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів у 2015/16 навчальному році», наказів департаменту освіти, науки та молоді Миколаївської облдержадміністрації від 08.10.2015 № 697 «Про проведення I, II та III етапів усеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів у 2015/16 навчальному році», від 27.10.2015 № 753 «Про проведення III етапу обласної учнівської олімпіади із зарубіжної літератури у 2015/16 навчальному році», відповідно до Положення про всеукраїнські учнівські олімпіади, турніри, конкурси з навчальних предметів, конкурси-захисти науково-дослідницьких робіт, олімпіади зі спеціальних дисциплін та конкурси фахової майстерності, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 22.09.2011 № 1099, п. 6, пп.13 п.11 Положення про обласну учнівську олімпіаду із зарубіжної літератури серед учнів 9–11-х класів загальноосвітніх навчальних закладів Миколаївської області, Положення про департамент освіти і науки Миколаївської обласної державної адміністрації, затвердженого розпорядженням голови Миколаївської обласної

державної адміністрації від 28.04.2016 № 154-р, у січні–лютому 2016 року відбувся III (обласний) етап Усеукраїнських учнівських олімпіад із української мови і літератури, іноземних мов (англійської, французької, німецької, іспанської), математики, інформатики, фізики, хімії, біології, екології, історії, правознавства, географії, економіки, трудового навчання, російської мови і літератури, астрономії, інформаційних технологій та обласної олімпіади із зарубіжної літератури. Олімпіади проведені на належному організаційному та науково-методичному рівнях. У них узяли участь 935 учнів загальноосвітніх навчальних закладів області: 464 (49 %) із них – учні міських навчальних закладів, 471 (51 %) – сільських.

Результати олімпіад засвідчили наявність ефективної роботи з обдарованими дітьми та відповідального ставлення при підготовці учнів до участі в олімпіадах у Миколаєві, Южноукраїнську, Первомайську, Вознесенську, Баштанському, Новоодеському, Снігурівському районах.

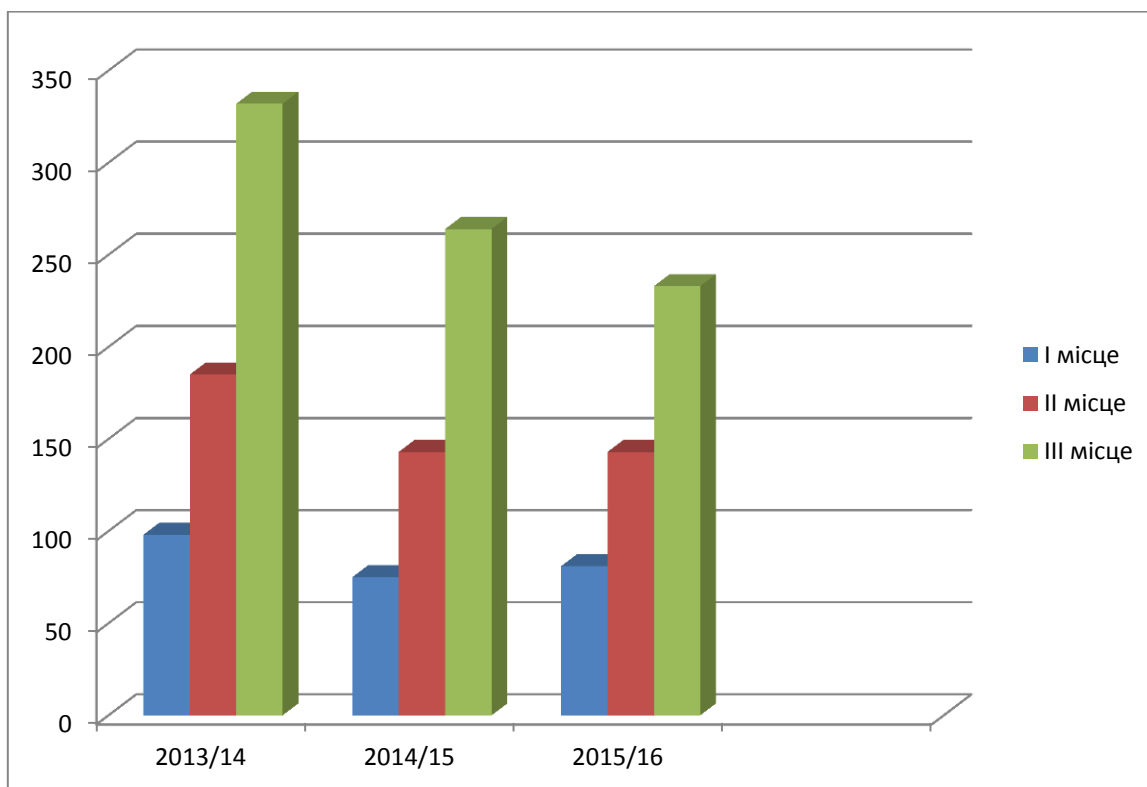
Порівняльний аналіз участі школярів області у III етапі Всеукраїнських учнівських олімпіад із базових дисциплін (2014/15 та 2015/16 навчальні роки)

Переможцями III етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад із базових дисциплін стали учні навчальних закладів області 479 осіб (51 % від загальної кількості учасників), із них: 320 – учні міських навчальних закладів (67 % від загальної кількості переможців), 159 – учні сільських ЗНЗ (33 % від загальної кількості переможців).

Високі результати у III етапі Всеукраїнських учнівських олімпіад показали учні закладів нового типу. Із 314 учасників переможцями стали 215 учнів (44 % від загальної кількості переможців).

Порівняльний аналіз кількості переможців III етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів за 2013/14–2015/16 навчальні роки

Найбільшу кількість призових місць посіли учні Миколаївського муніципального колегіуму імені В. Д. Чайки Миколаївської міської ради (56), Миколаївської гімназії № 2 Миколаївської міської ради (27), Першої української гімназії імені Миколи Аркаса Миколаївської міської ради (18), Миколаївської гімназії № 41 Миколаївської міської ради (15), Южноукраїнської гімназії № 1 Южноукраїнської міської ради (13), Миколаївського морського ліцею імені професора М. Александрова Миколаївської міської ради (12), Миколаївського юридичного ліцею Миколаївської міської ради (11), Первомайської гімназії Первомайської міської ради (10).

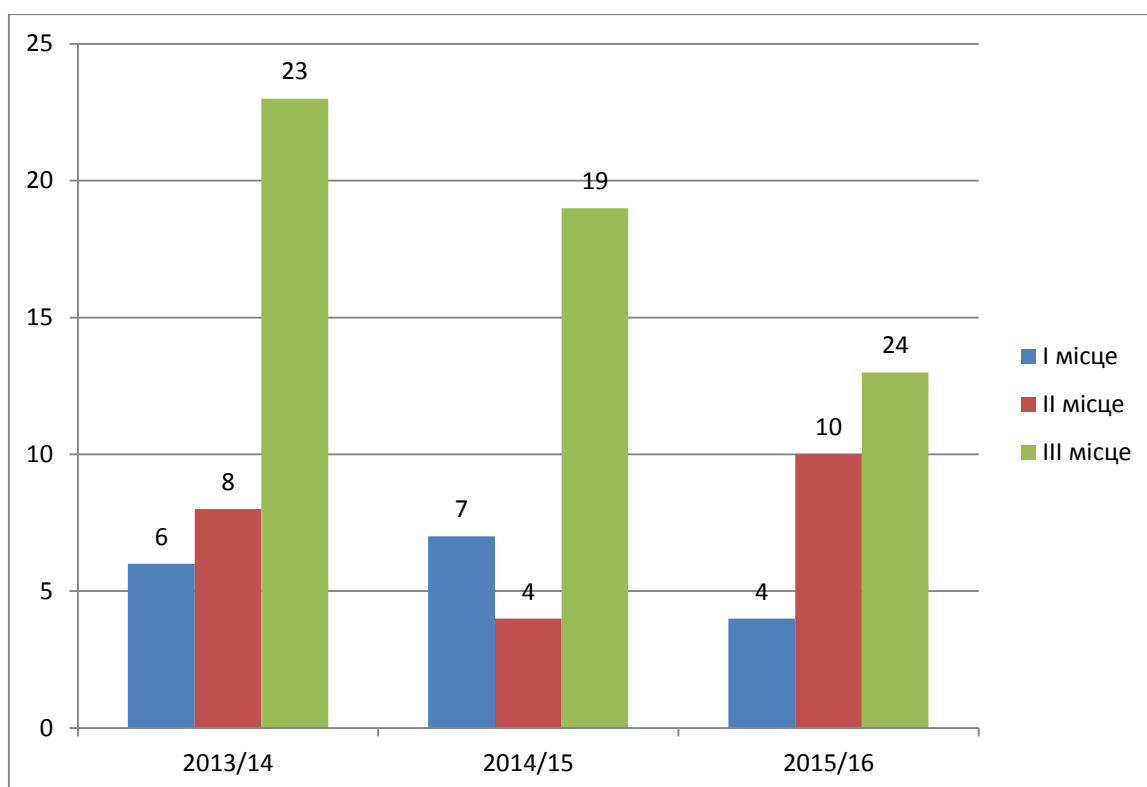
У IV етапі Всеукраїнських учнівських олімпіад узяли участь 64 учні навчальних закладів області. Переможцями стали 27 осіб (42 % від загальної кількості учасників).

Із 27 березня до 01 квітня 2016 року на базі Миколаївської загальноосвітньої санаторної школи-інтернату I–III ступенів № 7 Миколаївської обласної ради відбувся IV етап Всеукраїнських учнівських олімпіад із німецької та французької мов.

В інтелектуальному змаганні взяли участь юні знавці німецької та французької мов із 24 областей України та міста Києва (усього – 102 учні).

Під час інтелектуального змагання юні олімпійці не лише змагалися у першості на знання іноземних мов, а й познайомилися із провідними фахівцями та студентами Чорноморського національного університету імені Петра Могили, які підготували для учнів лінгвокультурознавчий квест «Deutschlanddetektive» («Розгадай Німеччину»), культурологічне ательє «Toute la verité sur la France» («Уся правда про Францію») та виставу французькою мовою «Le Problème»; познайомилися із творчим учнівським колективом «Ольжичеві таврійці» Миколаївської ЗОШ I–III ступенів № 1 імені Олега Ольжича Миколаївської міської ради, які подарували учасникам олімпіади театральну постановку в патріотичному дусі «Міліграми душі на терезах болю»; відвідали цікаві екскурсії історичними місцями корабельного краю, до Миколаївського музею суднобудування та флоту й Миколаївського зоопарку – найкращого в Україні.

Переможці IV етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів (2014–2016 роки)

Не менш активною є участь миколаївських школярів у мовно-літературних конкурсах, тож цього року 146 учнів 5–11-х класів загальноосвітніх навчальних закладів Миколаївської області взяли участь у III (обласному) етапі Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка, переможцями стали 74 учні. У фінальному етапі конкурсу змагався 21 учень, а перемогу вибороли 10 (I–3, II–3, III–4). У III (обласному) етапі Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика на звання кращого знавця української мови претендували 176 учнів 3–11-х класів, із яких I–III місця посіли 108 учнів. Із 27 учасників IV (загальнонаціонального) етапу, на жаль, жодного переможця немає.

88 учнів ЗНЗ області взяли участь у III (обласному) етапі XV Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості, присвяченого Шевченківським дням, у двох номінаціях: «Література», «Історія України і державотворення». У IV (фінальному) етапі конкурсу 3 учнів стали переможцями.

Традиційною є участь миколаївських школярів у Всеукраїнських турнірах юних географів, економістів, істориків та правознавців.

У II (обласному) етапі Всеукраїнського турніру юних економістів змагалися 5 команд загальноосвітніх навчальних закладів м. Миколаєва, Первомайська, Вознесенська та Снігурівського району. Першість в інтелектуальному змаганні вибороли команди Миколаївського економічного ліцею № 1 та Миколаївського економічного ліцею № 2 Миколаївської міської ради.

В обласному етапі турніру юних географів взяли участь 14 команд загальноосвітніх навчальних закладів м. Миколаєва, Первомайська, Вознесенська, Южноукраїнська, Новоодеського, Миколаївського, Новобузького, Снігурівського, Баштанського, Березнегуватського районів.

Пальму першості вибороли команди Миколаївської гімназії № 2 Миколаївської міської ради, Миколаївської спеціалізованої I–III ступенів школи № 22 із поглибленим вивченням англійської мови з 1 класу Миколаївської міської ради, збірна команда Миколаївської області та Софіївської ЗОШ I–III ступенів Новобузької районної ради.

Збірна команда області узяла участь у III (фінальному) етапі Всеукраїнського турніру юних географів у м. Луцьку, який відбувся 01–05 листопада 2015 року. Учні вийшли у фінал турніру, отримавши II місце.

19 березня 2016 року на базі МОІШО проведено обласний турнір юних істориків. У заході взяли участь 17 команд загальноосвітніх навчальних закладів м. Миколаєва, Первомайська, Вознесенська, Южноукраїнська, Баштанського, Братського, Березнегуватського, Веселинівського, Вознесенського, Єланецького, Кривоозерського, Очаківського, Снігурівського районів.

Учасники показали високий рівень історичних знань, аксіологічної і комунікативної компетентностей, вміння працювати в команді. Перемогла команда Миколаївської гімназії № 2 Миколаївської міської ради.

У квітні 2016 року команда учнів-переможців обласного етапу взяла участь у III (фінальному) етапі турніру, який відбувся у м. Чернігові, і посіла I місце.

У III етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України взяли участь 27 учнів, із них 10 учнів посіли призові місця.

Поза увагою не залишається і питання заохочення талановитої обдарованої учнівської молоді. 20 травня 2016 року у рамках урочистого заходу до Дня науки відзначено переможців конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт МАН України. Учні-переможців нагороджено грамотами, а їх учителів – подяками департаменту освіти і науки Миколаївської обласної державної адміністрації. Двом учням – переможцям Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Т. Шевченка – Дозі Ангеліні, учениці Доманівської ЗОШ I–III ступенів № 2 Доманівської районної ради та Оніщук Катерині, учениці Миколаївської спеціалізованої I–III ступенів школи № 22 з поглибленим вивченням англійської мови з 1 класу Миколаївської міської ради, призначено стипендію Президента України; Єлік Альвіні, учениці Кімівської ЗОШ I–III ступенів Березанської районної ради, за перемогу в III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови і літератури – стипендію Кабінету Міністрів України.

Щороку з метою заохочення учнів, розвитку їх здібностей, поглиблення їх знань та вмінь із навчальних дисциплін, а також оздоровлення та психологічного розвантаження у Миколаївській області діє освітній проект – Літня оздоровча школа для обдарованої та здібної учнівської молоді.

Цього року Літня школа проходила з 13 до 19 червня 2016 року на базі пансіонату «Лагуна Бриз» (с. Чорноморка Очаківського району).

Учасниками Літньої школи стали 50 учнів загальноосвітніх навчальних закладів Миколаївської області із числа переможців III та VI етапів Усеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів.

Навчалися учні за 12-ма предметами: українська мова і література, біологія, хімія, фізика, математика, історія, правознавство, географія, інформатика, інформаційні технології, трудове навчання та англійська мова.

Навчальний процес у Школі забезпечили провідні спеціалісти, учителі-практики та науковці навчальних закладів Миколаївської області.

Під час навчання у Літній школі відбулось чимало інтегрованих занять, що дало змогу урізноманітнити навчання та досягнути цілісності знань учнів.

Завдяки раціональній організації часу учні не лише навчалися, а й мали достатньо вільного часу на розваги. Оздоровчою роботою та дозвіллям опікувалися методисти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, які провели з учнями багато розважально-виховних заходів.

Проведення Літньої школи дає можливість не лише поглибити знання учнів, а й оздоровити та заохотити їх до навчання.

Із метою надання учням загальноосвітніх навчальних закладів додаткових можливостей для покращення рівня навчальних досягнень із навчальних предметів, активізації пізнавальних можливостей у процесі навчання та формування навичок самостійної та дослідницької роботи досягнення високого рівня науково-теоретичної та практичної підготовки до обласних, усеукраїнських та міжнародних учнівських олімпіад школярам Миколаївської області запропоновано цікаву й ефективну форму навчання – дистанційне навчання за Проектом «Очно-дистанційна школа: інтелектуальний резерв Миколаївщини». Проект успішно

реалізується з 2012 року й є можливість учням отримати додаткову безкоштовну освіту, поглибити свої знання з навчальних дисциплін.

Очно-дистанційна школа здійснювала навчання за 15-ма предметами: математика, хімія, біологія, українська мова і література, історія, правознавство, російська мова і література, світова література, англійська мова, німецька мова, фізика, географія, економіка, інформатика/інформаційні технології, астрономія. Заняття в Школі проводяться в очній формі, під час навчально-тренувальних сесій та в дистанційному Інтернет-режимі.

Щороку в очно-дистанційній школі навчалися близько 300 учнів із усієї області, які активно брали участь в інтелектуальних змаганнях. Навчання за цим проектом із року в рік дає позитивні результати – серед учнів постійні переможці обласного й фінального етапів Усеукраїнських учнівських олімпіад, турнірів і конкурсів. Проте через відсутність фінансування у 2016 році роботу інноваційного науково-методичного Проекту «Очно-дистанційна школа: інтелектуальний резерв Миколаївщини» тимчасово призупинено.

Система виявлення та підтримки обдарованої молоді в Миколаївській області не стоїть на місці, перебуваючи в постійному розвитку, щороку дає позитивні результати. Але не слід забувати про те, що в системі роботи з обдарованою молоддю спостерігається багато недоліків і проблем, які потребують термінового реагування та вирішення. Вони викликані: відсутністю системи виявлення і розвитку обдарованої молоді серед учнів (особливо у сільських школах); нестачею сучасних програм та ефективних методик, спрямованих на виявлення здібної та обдарованої молоді, набуття нею навичок і знань у певних галузях діяльності, реалізацію здібностей; низьким рівнем оснащення навчальних закладів телекомунікаційними засобами виходу до інформаційної мережі Інтернет; нерозумінням того, що увага до проблем обдарованої молоді не вичерпується періодом її навчання як свідчить досвід, допомога потрібна і в період професійного самовизначення, і в подальшому творчому становленні.

Визначаємо такі шляхи подолання проблем:

- створення авторських програм та методичних розробок, спрямованих на виявлення та розвиток обдарованих дітей молодшого шкільного віку;
- своєчасна діагностика інтелектуальних особливостей і здібностей учнів;

- забезпечення психоло-педагогічного супроводу обдарованих та здібних дітей і молоді;
- проведення проблемно-тематичних семінарів із метою систематичного підвищення майстерності вчителів, які працюють з обдарованими дітьми;
- забезпечення взаємодії педагогів і батьків;
- популяризація передового досвіду роботи фахівців, які працюють із обдарованою учнівською молоддю;
- організація та проведення творчих звітів педагогів за результатами роботи з обдарованими дітьми на індивідуальних заняттях, гуртках, студіях;
- своєчасне поповнення регіонального банку даних про обдаровану молодь;
- забезпечення участі обдарованих дітей у міських, районних, обласних творчих конкурсах, олімпіадах, турнірах, фестивалях тощо;
- розробка дієвої системи матеріального та морального заохочення обдарованих учнів та вчителів, які працюють із ними.

**Рекомендації
щодо участі в III етапі
Всеукраїнських учнівських олімпіад
із базових навчальних дисциплін
у 2015/16 навчальному році**

Відповідно до Положення про всеукраїнські учнівські олімпіади, турніри, конкурси з навчальних предметів, конкурси-захисти науково-дослідницьких робіт, олімпіади зі спеціальних дисциплін та конкурси фахової майстерності, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 22.09.2011 № 1099, I етап олімпіад відбудеться у жовтні 2016 року, II етап – у листопаді–грудні 2016 року, III етап – у січні–лютому 2017 року.

Відділам (управлінням) освіти райдержадміністрацій (міських рад):

1. Під час організації та проведення учнівських олімпіад чітко дотримуватись вимог Положення про Всеукраїнські учнівські олімпіади, турніри, конкурси з навчальних предметів, конкурси-захисти науково-дослідницьких робіт, олімпіади зі спеціальних дисциплін та конкурси фахової майстерності, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 22.09.11 №1099.

2. Для визначення складу учасників III етапу олімпіад доцільно проводити відбірково-тренувальні збори переможців II етапу.

3. Оргкомітетам із проведення II етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад із базових навчальних дисциплін:

3.1. Завдання II етапу олімпіад із базових дисциплін, розроблені МОІППО, є обов'язковими. Змінювати (повністю або частково) завдання та опубліковувати їх зміст раніше, ніж це визначено графіком та умовами проведення змагань, забороняється.

3.2. Проводити одночасно олімпіади з різних предметів (I та II етапи) принципово заборонено, оскільки це стосується забезпечення прав дитини, учня (учні мають право брати участь у кількох предметних олімпіадах).

3.3. Звіти про проведення I та II етапів олімпіад і заявки на участь у III етапі надсилає до Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти не пізніше **29 грудня** (паперовий варіант); звіти про проведення II етапу олімпіад надіслати не пізніше, ніж наступного дня після проведення на електронну адресу МОІППО (e-mail: olimpiada_moippo@ukr.net). У разі порушення терміну їх подання або неправильного оформлення питання про участь команди в олімпіадах вирішуватиметься оргкомітетом.

3.4. Звіти та заявки заповнювати за поданим нижче зразком і подавати в друкованому варіанті. Прізвища, імена, по батькові учасника III етапу олімпіад та вчителя, який підготував учня, вносити до заявки повністю та згідно із записом у свідоцтві про народження (паспорті).

3.5. Якщо на час проведення олімпіади учень, якого визначено учасником III етапу цієї олімпіади і прізвище якого вказане у заявці, з поважної причини не може взяти участь у змаганні, оргкомітет II етапу обов'язково повинен попередити оргкомітет III етапу учнівських олімпіад про заміну та надіслати такі документи:

- копію наказу відділу (управління) освіти райдержадміністрації (міськради) про внесення змін до заявки;
- нову заявку на участь в олімпіаді.

В іншому випадку учня, який приїхав замість вказаного в заявці, не буде допущено до змагань.

4. У III етапі олімпіад із навчальних предметів беруть участь учні загальноосвітніх навчальних закладів, що стали переможцями II етапу олімпіад і включені до складу команди району (міста).

Учень не має права брати участь у наступному етапі змагань, якщо він не став переможцем попереднього етапу відповідних змагань, навіть за умови, що він згоден оплатити всі витрати, пов'язані з його участю в наступному етапі змагань (витрати на проживання, харчування, матеріально-технічне забезпечення тощо).

5. За бажанням учасник має право брати участь у змаганнях серед учнів старших (порівняно з класом фактичного навчання) класів на загальних засадах. Цей факт необхідно відобразити у заявці.

6. До складу команди включати додатково одного учасника на кожен диплом I, II, III ступенів, отриманий на IV етапі відповідної олімпіади минулого навчального року.

7. Призери та учасники Міжнародних учнівських олімпіад беруть участь у III етапі без попередніх випробувань.

8. Переможцями олімпіад вважаються учні, нагороджені дипломами I, II, III ступенів. Диплом за перемогу в III та IV етапах Усеукраїнських учнівських олімпіад є основним документом, що підтверджує перемогу на олімпіаді й дає право на пільги при вступі до вищих навчальних закладів освіти України, якщо це передбачено чинними Правилами вступу до вищих закладів освіти України. У разі втрати диплом не відновлюється і дублікат не видається.

**Порядок визначення рейтингу районів (міст)
Миколаївської області
за результатами участі у III та IV етапах**

Усеукраїнських учнівських олімпіад із базових дисциплін

1. Обласний рейтинг участі команд районів (міст) у Всеукраїнських учнівських олімпіадах із навчальних предметів обласного рівня визначається за результатами їх виступів на III (обласному) та IV (фінальному) етапах олімпіад протягом поточного навчального року.

2. За кожний диплом, отриманий членом команди, нараховується така кількість балів:
на III (обласному) етапі:

- диплом I ступеня – 5 балів;
- диплом II ступеня – 3 бали;
- диплом III ступеня – 1 бал.

на IV (фінальному) етапі:

- диплом I ступеня – 10 балів;
- диплом II ступеня – 8 балів;
- диплом III ступеня – 6 балів.

3. Щорічний рейтинг участі команди району (міста) у Всеукраїнських учнівських олімпіадах визначається як частка від ділення загальної кількості балів (ЗКБ), набраних усіма переможцями, які є членами даної команди, на III та IV етапах змагання, до загальної кількості членів команди (N), які мали брати участь у III етапі олімпіад (відповідно до кількісного складу команд, визначеного наказом департаменту освіти і науки облдержадміністрації), тобто:

$$R = \frac{ЗКБ}{N}$$

Зразок

ЗВІТ

про проведення II етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад із

у 2013/14 навчальному році

1. Відомості про учасників олімпіад _____ району Миколаївської області

Кількість навчальних закладів, які брали участь у I етапі олімпіади			Класи	Кількість учасників олімпіади за етапами						Кількість переможців II етапу за ступенями дипломів		
				I			II					
міських	сільських	спеціалізованих		міських	сільських	спеціалізованих	міських	сільських	спеціалізованих	I	II	III
			разом									

2. Кращі результати показали учні _____ ЗОШ I–III ступенів № 2. На їх долю припадає _____ місць із _____. Причиною недостатньої підготовки учнів є

Начальник відділу освіти

_____ райдержадміністрації

Голова оргкомітету

Голова журі

П. П. Сидоткін

В. О. Якименко

Н. В. Васильчук

29 грудня 2016 року

М.П.

ЗАЯВКА

на участь команди _____ району Миколаївської області
у III етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізики у 2014 році

Згідно з рішенням оргкомітету і журі II етапу Всеукраїнської олімпіади на III етап Всеукраїнської олімпіади з _____ направляються такі учні-переможці II етапу олімпіади:

№ п/п	Прізвище, ім'я, по батькові учня	Число, місяць (прописом), рік народження	Назва закладу освіти	Клас навчання	Клас, за який буде виконувати завдання на олімпіаді	Місце, яке посів на II етапі олімпіади	Прізвище, ім'я, по батькові педагога, який підготував учня	Додаткова інформація (комп'ютерна мова програмування тощо)
1.								
2.								
3.								
4.								

Керівником команди призначено _____

Начальник відділу освіти

_____ райдержадміністрації

Голова оргкомітету

Голова журі

П. П. Сидоткін

В. О. Якименко

Н. В. Васильчук

29 грудня 2016 року

м.п.

Миколаївський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти
Лабораторія профільного навчання

Т. В. Барановська

РОБОТА З ОБДАРОВАНОЮ УЧНІВСЬКОЮ МОЛОДДЮ В ОБЛАСТІ

Інструктивно-методичний лист

Технічна верстка: Н. М. Дерманська

Папір офсетний. Друк на різнографі
Формат 60x84/16

Умовно-друкованих арк. –
Обліково-видавничих арк. –
Гарнітура шкільна

Тираж 100
Замовлення №

Адреса редакції:

вул. Адміральська, 4-а,
м. Миколаїв, 54001
Тел./факс 37 85 89
<http://www.moippo.mk.ua>,
e-mail: moippo@moippo.mk.ua